

Unnfangelse som utgangspunkt for tidlig traumatisering.

Marta Thorsheim

2.1 Unnfangelse under innflytelse av foreldres sunne psykiske strukturer.

I en ideell verden vil et nytt barn bli unnfanget gjennom et seksuelt møte mellom to harmoniske mennesker som elsker hverandre og ønsker å etablere eller utvide sin familie. Disse foreldrene unnfanger barn ut fra sine sunne psykiske deler. Etter unnfangelsen vokser disse heldige barna i en livmor som er fylt med kjærlighet til barnet. Barnet opplever at omgivelsene er varme og trygge. Foreldrene har omsorg for barnet fra første øyeblikk, også emosjonelt.

Mange mennesker forestiller seg at de er unnfanget nettopp av slike kjærlige foreldre som knapt kan vente til de kan ta barnet i sine armer og starte en trygg og kjærlig tilknytningsprosess. Det betyr at foreldrene gir barnet omsorg, varme, kjærlighet, nærhet, tar vare på det på alle måter og støtter barnets individuelle utvikling mot sunn autonomi. I virkeligheten er dessverre situasjonen ofte helt annerledes.

2.2 Unnfangelse under innflytelse av foreldrenes traume- og overlevelsesdeler.

Unnfangelsen kan være et resultat både av at overlevelsesdeler og traumatiserte deler hos foreldrene er satt i sving.

*Unnfangelsen kan skje på grunn av tankeløs lidenskap, kanskje med en annen enn fast partner.

*Barn kan bli til under voldtekter eller andre former for tvang, i og utenfor partnerskap.

*Foreldre kan unnfange et nytt barn i desperasjon etter at et annet barn døde før eller etter fødsel.

*Barn kan unnfanges fordi det gir status.

*Barn kan unnfanges fordi mor eller far vil bevise at det ikke var deres skyld at det forrige forholdet var barnløst.

*Barn kan unnfanges som garanti for at moren eller familien skal få materiell trygghet.

*Barn kan være et middel for å hindre at far forlater mor,

*eller de kan være unnfanget under et håp om at et nytt barn kan redde et skrantende parforhold.

Disse barna får et annet utgangspunkt for livet. Allerede ved unnfangelsen og gjennom hele svangerskapet kan det finne sted en overføring av negative følelser, stemninger og illusoriske forestillinger fra mor til barn. Mors livmor kan være sammentrukket og oppleves som nærmest fiendtlig. Helt fra starten av mangler mulighetene for tilknytning mellom foreldre og barn. Tiden i livmoren kan oppleves som ugjestmild. Barnet kan fornemme emosjonell kulde eller mangel på interesse.

2.3 Det seksuelle forholdet mellom kjønnene før og nå.

De moderne vestlige samfunn har gått gjennom store forandringer på seksualitetens område.

*De gamle normene gikk i oppløsning fra 1960-tallet av. Sikrere prevensjonsmidler ble tilgjengelig for alle, sex kunne nytes uten frykt for graviditet.

*Liberalisering av abortlover og tryggere metoder dro utviklingen i samme retning.

*"Friere" og «tryggere» sex ble en del av kvinnes frigjøring og likerett.

*Utdanningsnivået steg bratt i vestlige land, spesielt for kvinner.

*Tilstrømmingen til byene økte.

*Etterhvert som økonomien ble bedre, ble det stadig vanligere å reise; også for å finne seksualpartnere på nye steder.

* Kommunikasjonsmidlene ble mer effektive, massemedia vokste kraftig. Spesielt fjernsynet, og etterhvert internett, gjorde "verden mindre" og utvekslingen av informasjon og impulser raskere og mye mer omfattende.

*Religionens betydning for holdninger til seksuallivet ble svekket.

*Verdiene med tanke på samliv og seksualitet ble kraftig liberalisert. Homoseksuelle mennesker har i mellomtiden blitt presidenter og statsråder.

*Resultatet var at både kvinner og menn hadde flere seksualpartnere gjennom livet, seksualliv før ekteskapet ble helt normalt.

Men denne rivende utviklingen skjedde ikke over hele verden. Dette

merker vestlige land i møtet med innvandring fra områder der de gamle verdiene fortsatt gjelder; for eksempel med omskjæring av piker og gutter, tvangsekteskap og til og med æresdrap på kvinner. I sterkt patriarkalske kulturer vil fortsatt menn og deres behov stå over kvinnenes behov, slik det også var i Europa for 100 år siden.

Med røtter i bondekulturen må fremdeles, i noen land og familier, en mor føde en sønn for å sikre arverekken til familiegården, shippingfirmaet eller kongerekken. Og i noen land er politikken og kulturen slik innrettet at pikebarn ennå har mindre verdi enn guttebarn. Pikebarn selges eller gis bort, med de konsekvenser det kan ha for det lille sårbare barnet og dets etterfølgere. Noen av mine klienter kommer fra land hvor dette var vanlig under deres mors oppvekst. Mødrene er blitt brukt som slaver og i tillegg seksuelt misbrukt i den familien de kom til.

Døtre og sønner som kommer i terapi har opplevd følgene av deres foreldres traumatiske tilblivelse og oppvekst. De er selv blitt traumatisert, og de har utviklet sterke overlevelsesstrategier. Disse varierer litt fra kultur til kultur, men traumefølelsene er de samme, like såre og rå uansett kultur. Barna som er unnfanget er like forvirret i forhold til hvem de er.

Det vestlige synet på kjærlighet som begrunnelse for partnerskap er historisk sett av forholdsvis ny dato. Tradisjonelt har ekteskapet like mye vært et arrangement for å sikre arvefølge og eiendom og ikke minst knytte bånd mellom ulike familier, fortrinnsvis innenfor samme sosiale lag. Kvinnenes fremste oppgave var alltid å sikre arverekkefølgen, fortrinnsvis gjennom en eller flere sønner. Innenfor dette verdensbildet ble individuelle romantiske følelser sett på som irrasjonelle og forstyrrende

2.4 Traumatiserte foreldre – en historisk konstant

Den moderne verden har forandret rammebetingelsene for både seksualitet og unnfangelse dramatisk. Samfunnet har ingen strukturelle hindringer for at psykisk sunne par som elsker hverandre kan ønske et barn velkommen. Samtidig vet vi at forholdene mellom biologiske foreldre, nå som før, slett ikke alltid er harmoniske. Oppnådde rettigheter og levde liv er forskjellige størrelser. Krav og virkelighet er ofte langt fra hverandre i så vel par- som foreldreforhold.

Psykoterapeuter erkjenner at årsaken til dette er barndomstraumer som foreldre bærer med seg i voksenlivet. Både egenopplevde traumer og de som er overtatt fra tidligere generasjoner, kan føre til psykiske splittings og symbiotisk innvikling. Dette påvirker kjærligheten mellom mann og kvinne, og forholdet mellom dem som foreldre. Traumer påvirker barnets livsnødvendige tilknytningsprosess til foreldrene svært negativt.

Hvis seksualitet i parforholdet skjer ut fra overlevelsesdelene er

tilfredstillelsen ofte ensidig, Det innebærer at bare en av partene nyter, mens den andre lar seksualakten gå ut over seg.

Dette kan skje fordi den ene blir tvunget med vold, eller lar seg bruke som seksualobjekt for eksempel for å holde på partneren. Seksualitet styrt av overlevelsesdelene innebærer at tilknytningsfølelser, kjærlighet og seksuell opphisselse skilles ad. Seksualakten blir bare en kroppslig avreagering. Den fører ikke til at partene bindes sterkere sammen, men adskilles mer.

Tilknytningsforstyrrelsen som dermed oppstår kan vekke mange reaksjoner hos de misbrukte partene,

- * frykt og panikk
- anklage og raseri
- sorg og resignasjon
- psykiske og kroppslige lidelser

En kvinne som ut fra sin overlevelsesdeler lar seg bruke som seksualobjekt og blir gravid, står i fare for å føle avvisning i forhold til sitt kommende barn helt fra unnfangelsen av. Hun kan forakte det livet som vokser frem i henne, føle det som en byrde. Etter hvert som graviditeten går fremover og det gryende livet vokser i henne, føler hun mer og mer avsky. Noen ganger blir det så sterkt at hun tar abort. Andre ganger er avskyen mindre, og hun bare neglisjerer det lille livets behov. Det kan være at hun lever usunt, med de følgene det har for den lilles utvikling. Følelsmessig kan hun ikke knytte seg til den lille spiren som vokser. En mann kan også la seg bruke til avl eller som seksualobjekt. Det kan skyldes at mor så gjerne vil ha barn eller fordi mor har større seksuell drift enn ham. Da kan også far ende med å neglisjere sin kone ytterligere under graviditeten. Han kan også føle avsky overfor det gryende livet som vokser frem.

Man kan fastslå at alt som er godt for mor er godt for barnet og alt som er vondt for mor er skadelig for barnet. Når en mann har sex med og befrukter en kvinne ut fra sine sunne psykiske strukturer, er han en velsignelse for sin kone og sine barn. I det følgende vil forskjellige eksempler vise hvilken betydning det kan ha for mennesker når unnfangelsen og starten på livet skjer under innflytelse av traumer.

2.5. Forplantning gjennom voldtekt.

Klienter som er unnfanget under seksuell vold forteller om uforklarlig angst og sinne som er større enn de aktuelle situasjonene skulle tilsa. De forteller om følelseløshet, drømmer og mareritt om bombing og krig, selv om de er født lenge etter at krigen var over. De forteller om sin tvil som dreier seg om de har rett til å leve. Noen forteller om fornemmelser av å være i en beholder omgitt av sæd og blod.

Monica: Ingen rett til å leve.

Monica har suicidale tanker, "kanskje jeg ikke har rett til å leve", spør hun; men på grunn av barna sine vil hun likevel gjerne leve. Hennes intensjon er "Retten til å leve".

Under konstallasjonen viser det seg at klienten som liten pike ikke fant annen tilknytning enn en symbiotisk innvikling med sin traumatiserte og skyldbetyngede farmor. Farmoren slet med spørsmålet om hun hadde rett til å leve etter grusomhetene hun hadde vært medansvarlig for under andre verdenskrig. Klientens farfar og farmor var i NS under krigen, altså på feil side. Farfar drepte landsmenn og ble satt i fengsel da klientens far var to år. Han ble dømt i oppgjøret etter krigen. Da farfar kom hjem var han bare "skinn og bein". På dette tidspunktet var klientens far rundt ti år og kjente ikke sin egen far. Farmor rømte da farfar kom hjem, men kom tilbake. Farfaren var sterkt traumatisert, og han oppdro sønnen med vold, uten at farmor grep inn.

Monicas far var også voldelig, både mot kone og barn. Han voldtok sin kone. Monica regner med at hun er unnfanget som følge av voldtekt. Foreldrenes overlevelsesstrategier var å holde fasaden pen, pene jobber, pent hjem og pene og tilsynelatende velstelte barn.

Bjarte. Gutten som ikke fikk lov til å være mann.

Bjarte forteller at han har et sinne som kan komme ut av kontroll. Han er 40 år og tidligere profesjonell soldat. Han følte aldri angst under farlige krigsoppdrag. Intensjonen hans er å komme på sporet av grunnene til disse følelsene i en konstallasjon.

Under konstallasjonen ser representanten for intensjonen ut av vinduet, er stiv og lukker øynene, svaier, går et skritt mot klienten som trekker seg unna, og føler at han er i en tåke. Intensjonen siger sammen på gulvet, med hendene over hodet, krøller seg sammen og gråter. Klienten er stiv, rygger unna intensjonen og knytter hendene.

Som konstallatør spør jeg om klienten vil høre min tolkning av hva jeg seg her, og det vil han. For meg ser det ut til at det er et tidlig traume som avspeiler seg, og at klienten har fortrenget av en del av seg, følelser og bilder fra tidlig barndom er forskjøvet til det ubevisste, og avspeiles ved hjelp av representanten. Klienten er enig i dette og kommer i kontakt med minner og fornemmelser. Han forteller at han som liten måtte sove mellom mor og far, selv om han ikke ville. Etter hvert husker han at hans mor har fortalt han at hun er blitt voldtatt av en fremmed mann. Hun har fortalt det som om det var i en drøm, og med vekt på **fremmed**. Selv har han fornemmelser av at han har blitt "tuklet med seksuelt" i den tiden da han måtte sove mellom foreldrene. Nå forsvinner tåken og det går opp for han at mor har brukt han som skjold mot far. Han sier: "dette er noe jeg alltid har visst, uten å vite. Min mor var redd for det mannlige, derfor måtte jeg gjemme mannen i meg".

Det var viktigere for den lille Bjarte å overleve enn å kjenne på at han var gutt med sine egne seksuelle behov. Han splitter av/fortrenger fornemmelsen og går i en symbiose med sin mors angst. Denne angsten har han ikke vært bevisst på. Nå skjønner han at den vekkes ukontrollert

i ham i møte med andre. Det er dette som gir seg utslag i ukontrollert sinne. Bjarte aner nå at hans mor er ikke er voldtatt av en fremmed, men av Bjartes far og at Bjarte er et resultat av en voldtekt.

2.6 Unnfanget som erstatningsbarn

Mange klienter forteller at de er unnfanget fordi foreldrene har mistet et barn, og noen får også det døde barnets navn. Disse klientene sliter ofte med en følelse av å ikke være gode nok. De kan slite med nedstemthet, mangel på energi og en bunnløs sorg. De kan fornemme at de har feil kjønn, og de kan lete hele livet etter en søster eller bror de ofte ikke har hørt om. De kan fortelle om manglende tilknytning til mor, "hun var liksom ikke der". Dette fører til dannelse av "innviklet identitet" hos barnet. Det betyr at barnet ikke kjenner sitt sanne jeg. Det kan ikke utvikle seg som det etter sitt vesen ville ha gjort om moren ikke var traumatisert etter å ha mistet et barn. For gutter kan dette være fatalt fordi de får problemer med å finne tilgang til sin mannlige identitet. For jenter representerer det også en betydelig belastning. De kan ikke leve ut sin kvinnelighet upåvirket av traumene som deres mor har opplevd.

Anna: Guttejenta.

Anna som kom til seminaret fordi hun kollapset etter morens død, ble av fastlegen diagnostisert som utbrent og var langtidssykmeldt. Hennes intensjon var å få tilbake energien sin psykisk og fysisk og "se på det som står i veien for det".

Konstellasjonen viste klientens innvikling i sin mors undertrykte sorg og traumefølelser etter at klientens bror døde under fødselen. Klientens innvikling i morens undertrykte traumefølelser og morens dype sorg over tapet av sitt første barn, kom til syne gjennom representantene for mor og "det som står i veien". Representanten "for det som står i veien" speilet mors altoppslukende kjærlighet til og sorg over tapet av sin førstefødte. Mor kunne ikke se erstatningsbarnet Anna, som ble unnfanget to måneder etter sønnens død. I Annas ubevisste og desperate søken etter tilknytning til sin mor, hadde hun splittet av/forskjøvet en del av seg selv og forsøkt å erstatte dette barnet for moren. Denne delen av Anna lever videre i henne som en egen traumedel. Den inneholder mors undertrykte sorg og overlevelsesstrategier. Som liten lette Anna etter sin ukjente storebror overalt, hun lekte gutteleker, hun prøvde å være noe hun ikke er. Da hun ble voksen utviklet dette seg til overarbeid, utbrenthet og langvarig sykmelding. Kollapsen når moren døde, kan sees i sammenheng med at nå var håpet ute. Hun ville aldri kunne nå inn til sin mor.

Etter konstellasjonen har Anna meldt tilbake at hun har fått mer energi enn hun noen gang har hatt, og hun kan eie sin feminitet på en ny og god måte.

2.7 Unnfangelse for å erstatte egne foreldre.

Historiene om klienter som er unnfanget på grunn av foreldrenes ubevisste ønske om et barn som kan være en foreldreerstatning, er hjerteskjærende. Disse klientene forteller om sin tvil om deres foreldre er deres virkelige foreldre. De beretter om kreative forsøk på å få kontakt med mor som mor, om å strekke seg mot en mors hjerte, uten å finne noen positiv følelsesmessig respons. Vi hører hvordan de etter hvert utvikler et altfor stort hjerte og ønsker å ivareta alle andres behov, men glemmer seg selv og sine egne behov. Som barn fortrenger de sin hjelpeløshet og avmakt, sin frykt, sitt sinne, sin smerte, sin fortvilelse og hele sin indre nød over det å ikke bli elsket og sett av sin mor. Barnet søker begjærlig emosjonell kontakt med sine foreldre. Slik kommer de i kontakt med foreldrenes fortrengte traumeenergier. Barna suger disse til der som erstatning for kjærlighet. Foreldrenes traumefølelser blir liggende over deres egne følelser og kjennes som om de er deres egne. Barna kan ikke skille mellom egne følelser og fornemmelser og foreldrenes, noe som fører til indre følelseskaos. De idealiserer ofte foreldrene, og tar selv all skyld for at forholdet ikke kjennes bra og føler sinne mot seg selv.

Mariann: Piken med det store hjertet.

Mariann husker at hun i sin ytterste nød hikstet ut mellom gråteanfallet da hennes mor slo henne "du skulle jo trøste meg". Da svarte hennes mor: "Det er helt feil, det er du som skal trøste meg".

Gjennom konstellasjonen blir Marianns fortrengte traumedeler speilet: hun siger sammen i stillingen som et lite barn og aker seg mellom representantene for mor og far, uten å oppnå kontakt. Til sist resignerer hun. Hun sitter stille en stund, aktiverer og aker seg videre, bak en tom stol, og intensjonen krøker seg sammen bak en annen tom stol. På spørsmål til klienten om dynamikkene som avspeiler seg resonnerer i henne, forteller hun at hun husker sin tidlige barndom som om hun "strekker hele mitt hjerte mot mor, men det er ingen der til å ta imot". Tidlig begynte hun å vandre rundt til naboene, som stadig levte henne tilbake til foreldrene. Videre under konstellasjonen lå representanten for mor på gulvet og slo seg selv i hodet og sa "det er ikke min arm som slår meg". Klienten husker da at hun alltid har vært redd for sin mormor. At mormor kunne ha slått Marianns mor, resonnerer i henne. Hun fornemmer at far ønsket barn, men at mor ikke egentlig ville ha barn, bare "noen som kunne trøste henne"

Mormor mistet tidlig sin egen mor. Under krigen sendte hun sin syvårige datter langt avgårde, til fremmede mennesker på et fremmed sted, for å beskytte henne mot krigens grusomheter i hjembyen. Dessverre økte krigshandlingene og kampene kraftig på stedet den lille piken kom til. Hva den lille så, og hva som skjedde med henne der, har mor holdt for seg selv.